

Bəzən yolçular yola böyük amalla, arzu və istəklə çıxırlar...

Yollar isə həmişə təhlükəsiz, hamar və rahat olmur.

Amma əqiddə yolçularını heç bir çətinlik və məhrumiyyət qorxudaraq məqsədlərindən çəkəndirə bilmir!

Hər dəqiqə müxtəlif maneələr səbəbindən yarıyolda dayananlar, uzunmüddətli cəzalarına məhkum edilərək ləngidilənlər də olur...

Lakin zaman və həyat çox şeyi dəyişir, yeni şərait və mühit də formalaşdırır.

Belədə əqiddə və ideya yolçuları yenidən fəaliyyətə başlamaqla missiyalarını icrasını davam etdirirlər.

Müstəqillik amalı ilə çətin və təhlükəli, sınaqlarla dolu yola qədəm qoyan "Azərbaycan" qəzeti də məhz belə bir tale yaşadı!

Qismətində əvvəli uğursuz və faciəli, sonunda isə niyyətinə çataraq istəyinə qovuşan, ağır-acıları xoş günlərlə əvəzlənən bir tale nəşib oldu!

İllər əvvəl "Azərbaycan"ın 100 yaşı münasibətilə yazdığım məqalədən bir cümləni yenidən diqqətə çəkmək istəyirəm:

"Azərbaycan"ın dünyaya gəlişi qeyri-adi, keçirdiyi "həyat yolu" bənzərsiz, taleyi uğursuz, həm də şərəfli oldu!

"Azərbaycan" 15 sentyabr 1918-ci ildə o zaman yeni yaradılan Azərbaycan Xalq Cümhuriyyəti hökumətinin yerləşdiyi Gəncə şəhərində doğuldu.

Yeni dövlətin yeni qəzetinin yaradılması ilk ikinci hökumət kabinetində maarif və dini etiqad naziri vəzifəsini tutan Nəsim bəy Yusifbəyli məşğul oldu. Çünki mətbuat məsələsinə də maarif və dini etiqad naziri baxırdı.

İstək və ideya xoş olsa da, problemlər də az deyildi.

Ən əvvəl yaxşı qələmi olan jurnalistlər tələb olunurdu.

Nəsim bəy Yusifbəyli həmin vaxt Gəncədə yaşayan Ceyhun Hacıbəylinin və Şəfi bəy Rüstəmbəylinin yaxşı qələmlərinin olduğunu bildirdi. Odu ki, bu işi onlara tapsırdı.

İkincisi, qəzet buraxmaq üçün mətbəənin olması vacibdir.

Gəncədə yalnız bir mətbəə - quberniya mətbəəsi vardı.

Üçüncü problem isə ondan doğurdu ki, mətbəədə kifayət qədər zəruri mal, material və avadanlıq yox idi.

Başqa sözlə, bu mətbəənin şifrləri rus-kiril əlifbalı şifrlər idi.

Azərbaycan dilindəki hürufat lap az idi.

Gəncədə işiq üzü görün "Azərbaycan" qəzetinin 12 səhifədən ibarət cəmi 4 nömrəsi çıxır.

Söylənən səbəbdən - hürufat qıtlığından 9 səhifə rus, 3 səhifə Azərbaycan dilində çap edilir.

Sentyabrın 17-də Azərbaycan hökuməti Bakıya köçür.

Yeni nəşrə başlayan "Azərbaycan"ın köçürülməsi məsələsinə də Nəsim bəy Yusifbəyli həll edir.

Həmin vaxt Bakıda Orucov qardaşlarına məxsus müasir mətbəə vardı.

Həmin mətbəə bütöçə vəsaiti hesabına Orucov qardaşlarından alınır.

Baxın, Xalq Cümhuriyyəti hökuməti bolşeviklər kimi müsadirə etmir, zorla əllərindən almır, pulunu ödəyir!

Halallıq, düzlük, təmizlik yolu hər şeydən əla tutulur.

Bununla bağlı görkəmli mətbuat tədqiqatçısı Şirməmməd Hüseynovun söylədiyi daha bir maraqlı fakt:

- Dövlət büdcəsindən maliyyələşdirilən "Azərbaycan" müxtəlif səbəblərə görə hökumətin tərkibində və Məclisi-Məbusanda yer tuta bilməyərək məvacibsiz qalan əqiddə yoldaşlarının da dadına çatır.

Üzeyir bəy Hacıbəyli 1919-cu ilin martında Parisə - Paris Sülh Konfransına gedən qardaşı Ceyhun bəy Hacıbəyliyə göndərdiyi məktubunda yazırdı: "Sən gəndən sonra Nəsim bəy Yusifbəyli mənimlə görüşürək dedi ki, sən müdir olduğuna görə Ceyhunun məvacibini al. Məhəmməd Əmin də sənə məvacibini alsın. Smetada da belə nəzərdə tutuldu".

"Azərbaycan" qəzeti yaranışından 3 əsas qayəyə xidmət edib!

Qəzetin ilk redaktorlarından biri olan Üzeyir bəy Hacıbəylinin təbiri necə desək:

- Bu vətən də bizimdir, bu millət də bizimdir, bu dövlət də bizimdir.

"Azərbaycan" daim dövlətin və xalqın maraqlarına xidmət edib!

Qəzetin ilk redaktoru Ceyhun bəy Hacıbəylinin dediyi kimi: "Azərbaycan bir firqənin, bir sinfin və ya bir kastanın or-

qanı deyildi. "Azərbaycan" milli bir orqan idi..."

"Azərbaycan" öz mövqeyində, öz əqidəsində heç zaman təhrifə, kənar sapmalara və dəyişikliyə yol verməyib!

Əqidəsinə, özünə və sözüünə daim sadıq qalıb!

Həyatda bir neçə həqiqət olur:

■ Hər kəsin ürəyində gizli saxladığı həqiqət;

■ İki nəfərin bildiyi və heç kəsə demədikləri həqiqət;

■ Bir qrup insana bəlli həqiqət;

■ Həminin bildiyi həqiqət.

"Azərbaycan" həmişə həqiqəti deyib və həqiqəti yazıb!

"Azərbaycan" yalan söyləməyib, saxtakarlıq etməyib!

Həqiqəti demək mümkün olmayan da isə susub!

Yaxud da susdurublar!

Hətta elə bir zaman gəlib ki, "Azərbaycan"ın nə vaxtsa açıq danışdığı həqiqətləri xalqdan gizlətməyə çalışıblar.

Bunun üçün hər vasitəyə əl atıblar.

"Azərbaycan"ın söylədiyi ən böyük həqiqətlərdən biri o olub ki, Azərbaycan xalqı özünə müstəqil dövlət qurmağa, onu yaşatmağa və inkişaf etdirməyə qadirdir!

Azərbaycan xalqının vətənpərvər, savadlı, yüksək intellektli və dünyagörüşlü, bəsitərlə övladları 1918-ci il mayın 28-də əl-ələ verərək ilk müstəqil dövlətlərini qurdular, onun parlamentini təşkil etdilər, bir dövləti çox çətinliklə və müsbətlər şəraitində 23 ay yaşatdılar!

Sonra şimaldan gələn "qırmızı taun" bu dövləti işğal etdi.

Bələliklə, yenidən müstəqillik qazanmış gənc dövlət "kommunizm" adlı uydurulmuş bir xülya pərdəsində yeni yaradılan "qırmızı imperiya"nın tərkibinə qatıldı.

Dərhal da çox böyük məharətlə hazırlanan və uzun illər boyu dayanmadan işləyən "repressiya maşını" işə salındı.

"Kim bizdən deyilsə, o bizə qarşıdır" prinsipi əsas tutularaq yaşa, cinsə, sinfi mənsubiyyətə baxmadan hamı çox aман-şılıqla, qəddarlıqla cəzalandırıldı.

Bu cəzadan "Azərbaycan" da kənar qalmadı.

Bir gecənin içində bütün əmlakını əlindən aldı.

Əməkdaşlarını "yeni quruluş"u təbliğ və tərənnüm etməyə yönəldilər.

Özünü isə həbsxanaya - arxivlərin ən qaranlıq küncünə atdılar.

73 il "təkadamlıq kamerada" saxladılar.

Kiminləsə "görüşü" nə icazə vermədilər.

Hətta "Azərbaycan"ı tarixçilərdən, mətbuat tədqiqatçılarından belə gizlətdilər.

Qorxudular ki, "Azərbaycan"ın yazdıqlarını "on beş müttəfiq respublikanın tərkibində bəxtəvərcəsinə yaşayan" azərbaycanlı gənclər oxuyar və keçmiş həqiqətləri bilərlər.

■ Bilərlər ki, Azərbaycan xalqı bir zamanlar özünün müstəqil dövlətini qurub!

■ Bilərlər ki, Azərbaycan xalqı müstəqil yaşamağa, yaratmağa qadir xalqdır!

■ Bilərlər ki, xalq özünə müstəqil dövlət quranda öz sərəvətlərinə sahib çıxır, öz qazancını özüünə qalır, ölkə əhalisinin rifahına yönəldilir!

■ Bilərlər ki, Azərbaycan xalqının zəkəli insanları qurduqları dövlətin maraqlarını təmin etməyə, müstəqil siyasət yür-

UZUN YOLUN

rütməyə, müasir, sivil, demokratik cəmiyyət qurmağa qadirdirlər!

Dövləti çox uğurla qoruyub yaşatmağı da bacarırlar!

Görkəmli ziyalı, professor Hafiz Paşayevin təşəbbüsü və rəhbərliyi ilə ADA Universiteti çox nəcib və xeyirxah bir iş görüb!

"Azərbaycan" qəzetinin Xalq Cümhuriyyəti dövründə işiq üzü görmüş 443 nömrəsinin transliterasiya olunaraq qəzet (orijinal formada) və kitab şəklində nəşrinə başlayıblar!

Artıq 5 belə kitab oxuculara çatdırılıb! Bu xeyirxah təşəbbüsə dəstək və minnətdarlıq əlaməti olaraq müasir "Azərbaycan" öz sələfinin transliterasiya olunmuş nömrələrinə səhifələrində yer ayıraraq yenidən oxucularının diqqətinə təqdim edir.

Bələliklə, dövrlərin və qəzetlərin müqayisəsində də imkan yaranmış olur.

Oxucular da görürlər ki, dövrlər müxtəlif olsa da, müstəqil Azərbaycanın problemləri bir çox halda eyniymiş:

■ Bədnam qonşularımız o zaman da çar Rusiyasının çöküşündən istifadə edərək torpaqlarımızı ələ keçirmək üçün silahlanaraq yaşayış məntəqələrimizə hücumlar edir, soyqırımları törədirdi, bir sıra ərazilərimizi ələ keçirirdilər.

■ İndiki havadarları o zaman da onlara arxa duraraq yardım göstərirdi, işğalçıını və haqsız müdafiə edirdilər.

■ "Qırmızı ordu" Azərbaycanı azadlıq və xoşbəxtlik deyil, qırqın və fəlakət götürübmiş.

Maraqlıdır ki, bir sıra hallarda hər iki "Azərbaycan"ın bir çox mövzusu eyniyət təşkil edir!

Əsl xoşbəxtlik isə onda oldu ki, XX əsrin sonlarında ikinci dəfə dövlət müstəqilliyi qazanan Azərbaycanın Ulu Öndər Heydər Əliyev kimi dahi övladı vardı!

Ümummilli Liderimiz qurtuluş və xilaskarlıq missiyasını şəərəflə yerinə yetirərək müasir Azərbaycanın qurucusuna və memarına çevrildi!

Azərbaycanın budəfəki müstəqilliyini əbədi və dönməz etdi!

Heydər Əliyev siyasi kursunun ən layiqli davamçısı İlham Əliyev isə daha da irəli getdi!

Xalqın milli birliyinə nail olaraq möhtəşəm ordu qurdu!

44 günlük Vətən müharibəsində möhtəşəm zəfərə imza atdı, işğal altındakı torpaqları azad edərək düşməni acınacaqlı məğlubiyyətə yaşatdı, təkcə hərbi meydanın deyil, diplomatiya və informasiya müharibəsinin də baş qəhrəmanına çevrildi!

Otuz illik işğaldan sonra Azərbaycan yenidən bütövləşdi!

Bütün bu sücaət və qəhrəmanlıqlardan "Azərbaycan" böyük həvə və sevinclə, döna-döna, yorulmadan yazdı, rəhbərini, xalqın, ordunun qəhrəmanlıqlarını tarixi qızıl səhifələrinə çevirdi!

"Azərbaycan"ın 105 yaşının tamam olduğu gündə yenidən dövlətin rəsmi qəzetinin keçirdiyi yola qısaca, xoşalın nəzər salmaq istəyirik.

İlk dönd nömrəsi Gəncədə çıxan "Azərbaycan" oxucuları ilə görüşə xoş bir müjdəyə gəlmişdi:

Nuru Paşanın komandanlıq etdiyi Qafqaz İslam Ordusu sentyabrın 14-də gecə saat 2-00-də Bakını düşmənlərdən azad etmişdi.

Qəzetin 1918-ci il 15 sentyabr tarixli 1-ci nömrəsində bununla bağlı verilən xəbər və təbrik teleqramlarını olduğu kimi diqqətinizə təqdim edirik:

BAKININ SÜQUTU

Dün gecə Azərbaycan Cümhuriyyəti Rəyasəti naminə [adına] Nuri paşa həzrətləri tərəfindən böylə bir teleqraf keşidi edilməmişdir [çəkilməmişdir]:

"Biminnətli-Kərim, Bakı şəhəri 15/9/34 saat 9 əvvəlində [9-a işləmiş] qitəotamız [birliklərimiz] tərəfindən zəbt olundu.

Qafqaz İslam Ordusu Komandanı Fəriq Nuri."

Bakının süqutu münasibətilə Azərbaycan Cümhuriyyəti Rəyasəti tərəfindən zeylədo [aşığıda] dərç edilən təbrik teleqramları göndərilmişdir:

"Qafqaz İslam Ordusu Komandanı səadətli Nuri paşa həzrətlərinə:

Təhti-komandanızda [komandanız altında] olan cəsur türk ösgərlərimiz tərəfindən Azərbaycanın paytaxtı olan Bakını düşməndən xilas edildiyi münasibətilə millətin zati-həmiyyətərvəranələrini-zə və dünyanın ən nəcib ösgəri olan türk oğullarına minnətdar olduğunuzu ərz etməklə ixtisar edirik, əfəndim.

Heyəti-Vükəla Rəisi [Nazirlər Kabinetinin Sədri] Fətəli xan."

"Şərq Orduları Qrupu komandanı Xəlil paşa həzrətlərinə:

Bakının, Azərbaycanın istiqbalını, səadətini iqtisadən və siyasətdən təmin edəcək və türk ələminin ikinci bir İstanbul olmağa layiq bir mərkəzin türkün cəngavər, namuslu övladlarının qəhrəmanəno hücumları sayəsində düşmənlərdən xilası münasibətilə zati-aliyi-həmiyyətərvəranələrini ən səmimənəno bir surətdə təbrik edirik.

Heyəti-Vükəla Rəisi [Nazirlər Kabinetinin Sədri] Fətəli xan."

İlk nömrədə Məhəmməd Hadinin böyük coşğu və ilhamla qələmə aldığı "Türkün nəğməsi" şeiri də verilmişdi:

TÜRK NƏGƏMƏSİ

Türkün tökülən qanları bühuda gedərmidi?

Diqqətlə düşün, yoxsa bu qan həpsi hədərmidi?

Dörd ildə verilmiş bu qədr can hədərməz, Məfkurə yolunda tökülən qan hədərməz.

Qiyəməli olan xuni-şəhidən hədərməz, Dul qalmış olan nəvheyi-nisvan hədərməz.

Bax sən sonuna, himməti-türkan hədərməz. Bədbəxt olan əfqani-yetimən hədərməz, Türkün tökülən qanları bühuda gedərmidi?

Diqqətlə düşün, yoxsa bu qan həpsi hədərmidi?

Qan ilə qazandıq zəfəri, verməyimiz əldən, Xəyfi eyləmədik atəşi-dəhəşi-düvəldən, Bir zərrə belə qorxmayırıq dəsti-əcəldən

İstərsə cəhan çevrili versin də təmaldən Türkün üzü çevrilməyəcək səmti-əməldən, Türklər gəzi dönməyəcək müstəqil əməldən.

Bu möhtəşəm qələbə sayəsində Azərbaycan Xalq Cümhuriyyəti hökuməti ilə bərabər "Azərbaycan" qəzetinin də Bakıya yolu açıldı.

Bələliklə, öngünlük Gəncə dövründən sonra "Azərbaycan" qəzeti də paytaxta köçürüldü.

Qəzetin redaksiyası Kolyubakinski (indiki Nigar Rəfiyyəli) küçəsindəki Adamovlara məxsus yaşayış binasında yerləşdi.

Bələliklə, həm Xalq Cümhuriyyətinin, həm də "Azərbaycan"ın bir o qədər də uzun sürməyən yeni, həm də şərəfli dövrü başladı.

Qəzet dövrün salnaməçisi funksiyasını sonadək uğurla yerinə yetirdi.

"Azərbaycan" mətbuat bəllüğü şəraitində fəaliyyətə başlamışdı.

1905-1907-ci illər rus inqilabından sonra Azərbaycanda da çoxsaylı qəzetlər nəşrə başladı.

Onların sırasında "Kaspi", "İrşad", "Həyat", "Təzə həyat", "Tərəqqi", "Səda", "Açıq söz" qəzetləri, pedaqoji və uşaq jurnalları, daha sonralar müxtəlif partiyalara məxsus nəşrlər vardı. Bu mətbuat orqanları məişətdən tutmuş siyasətə, mədəniyyətdən iqtisadiyyataqəd ən müxtəlif mövzularda yazırdılar.

"Molla Nəsrəddin" in nəşrə başlaması isə satirik jurnalistikanın, felyeton janrının inkişafına yeni nəfəs, yeni üslub gətirdi.

Bu nəşrlər həm də Həsən bəy Zardəbinin "Əkinçi" qəzeti ilə yaratdığı milli mətbuatımızın və jurnalistikanımızın milli ənənə və prinsiplərini yaşadaraq davam etdirirdilər.

"Azərbaycan" qəzeti milli mətbuatın ənənələrinə sadıq qalmaqda yanaşı, həm də yeni cığır, yeni yol açmış oldu.

Ulu Öndər Heydər Əliyev qəzetin bu cəhətini xüsusi qeyd etmişdir:

- "Azərbaycan" qəzeti yarandıqı gündən milli-azadlıq mübarizəsinin ön sırasında addımlamış, xalqımızın çoxillik arzu və istəklərini ifadəçisinə çevrilmiş, onun mənəvi dəyərlərini, ictimai-siyasi ideallarının formalaşması üçün önəmli töhfə vermişdir.

YOLÇUSU

Həsən bəy Zərdabi "Əkinçi" qəzeti ilə Azərbaycan milli mətbuatının və jurnalistikasının əsasını qoydu. Demokratik fikir və ideyaların, elm və maarifin təbliği, dini xurafata qarşı mübarizə yazılarının ana xəttini təşkil edirdi. Qəzetdə habelə "Əkinçi"yə digər qəzetlərdə olmayan mövzulardan da bəhs edilib. Xüsusən kond təsərrüfatına, insan sağlamlığına dair bilgilərin təbliğinə, ana dili, poeziya, musiqi və digər məsələlərə müəyyən yer ayrılıb.

Bununla "Əkinçi" həm də özündən sonra çıxan qəzet və jurnalların mövzu dairəsini daha da genişləndirib.

"Azərbaycan" isə prinsipə yeni dövrün yeni qəzeti idi.

Onun nəşrə başladığı günə qədər Azərbaycan müstəqil dövləti və dövlətçiliyi, peşəkar parlamenti, dövlət qurumları, ideoloji prinsipləri olmamışdı.

Bütün bunlar qəzet üçün yeni mövzular idi və ilk dəfə olaraq "Azərbaycan"ın səhifələrində işıqlandırıldı.

"Azərbaycan"ın birinci dövr (1918-1920-ci illər) fəaliyyəti ilə bağlı mətbuat tədqiqatlarımız xeyli araşdırma aparmış, elmi məqalələr və dissertasiyalar yazılmış, dəyərli fikirlər söylənilmişdir.

Mətbuat araşdırmaçıların müxtəlif zamanlarda söylədikləri bəzi fikirləri yenidən diqqətə cəlb edirik:

Şamil VƏLİYEV,
filologiya üzrə elmlər doktoru,
professor:

"Azərbaycan" qəzeti dövrün ən populyar və oxunaqlı qəzeti idi. Rəsmi materialların nəşrinə, ciddi analitik yazılara, janr müxtəlifliyinə, habelə siyasi fikir rəngarəngliyinə meydan açan qəzet idi. Redaksiyada dövrün tanınmış ziyalıların birləşməsi onun peşəkar səviyyəsini daha da mükəmməlləşdirir. Qəzetdə xəbər-informasiya işinin doğru-düzgün balansının həyata keçirilməsinə əsaslı rol olurdur. Bütün bunlarla yanaşı, qəzetin müstəqil dövlətçilik, informasiyalı vətəndaş cəmiyyəti mövqeyində dayanması onun psixoloji xüsusiyyətlərini müəyyənləşdirir.

Alxan BAYRAMOĞLU,
filologiya üzrə elmlər doktoru,
professor:

"Azərbaycan" qəzeti 1918-ci ilə qədər milli ictimai-mədəni şüurda XIX əsrin ortalarında (bəlkə də daha əvvəl) formalaşmış bütün mütərəqqi keyfiyyətləri - milli mənlik duyğusunu, dövlətçilik şüurunu, siyasi düşüncəni, mədəni, mənəvi dünyamızı, dövrün sosial-psixoloji proseslərini öz səhifələrində peşəkarlıqla əks etdirən, geniş oxucu kütləsi tərəfindən sevilən və tariximizin işıqlı səhifələrindən birinə çevrilən mətbuat orqanı idi.

Asif RÜSTƏMLİ,
filologiya üzrə elmlər doktoru,
professor:

"Azərbaycan" qəzeti ilk saylarından ictimai-siyasi mühitin, fəaliyyət göstərirdi dövrün salnamasına çevrildi, istiqlal məfkurəsinin intişarında, milli şüurun təkamülündə misilsiz xidmətlər göstərdi.

Mətbuat tariximizdə ilk rəsmi dövlət qəzeti olmaqla yanaşı, azad sözün, sərbəst düşüncənin, fikir plüralizminin mötəbər tribunası idi. Dövlətçiliyə və qanunlara sədaqət nümayiş etdirməklə müstəqil mətbuat orqanı imicini qazandı.

"Azərbaycan" qəzeti operativliyi, obyektivliyi, peşəkarlığı, qərəzsizliyi ilə Cümhuriyyət dövrünün jurnalistika universitetinə çevrildi.

Mübaligəsiz və istisnasız demək olar ki, "Azərbaycan" qəzeti Xalq Cümhuriyyətinin tarixi salnaməsi, mənəviyyət xəzinəsi, çağdaş dövlətçiliyimizin ensiklopediyasıdır.

"Azərbaycan"ın ikinci ömrü də asan və rahat keçmədi.

Artıq qəzet müstəqilliyin qeyri-rəsmi atributuna çevrilmişdi!

Əsrin sonlarında ikinci dəfə dövlət müstəqilliyi qazanılarda onun yenidən nəşrinə zərurət yarandı.

Adı başqa qəzetdə olduğu kimi (Qarabağ Xalq Yardım Komitəsinin həftəlik

orqanı həmin vaxtlar "Azərbaycan" adını daşıyırdı) "Həyat" adı ilə 1991-ci ilin yanvarından fəaliyyətə başladı.

Yalnız 20 ay sonra - 14 sentyabr 1992-ci ildə əsl adına qovuşdu.

Əslində, "Həyat"ın 440 nömrəsi də "Azərbaycan" deməkdir və onun 443 nömrəsindən sonrakı davamı sayılır.

Yeni müstəqillik dövrü də tələtlərlə dolu idi.

Birinci Qarabağ müharibəsi zamanı torpaqların itirilməsi, ölkəyə qorxaqların, səriştəsizlərin və xəyanətkarların rəhbərlik etmələri, nəticədə kaos və anarxiyanın baş alıb getməsi, vətəndaş müharibəsinin qığılcıqlarının alışması, nəhayətə növbəti müstəqilliyin, hətta Azərbaycanın bir dövlət kimi mövcudluğunun təhlükə altına düşməsi tarixi fakt və reallıqlar idi.

Bela bir vəziyyətdə yüz minlərlə torpaq sahibi olan qəzet buraxmaq, sözün oda çevrildiyi zamanda xalqa düz yol göstərmək, qərəzsiz, obyektiv olaraq yazmaq o qədər də asan məsələ deyildi.

Yalnız xalqın arzu və tələbi ilə Ulu Öndər Heydər Əliyevin ölkə rəhbərliyinə qaytması suları duruldu, xalqın imicini özünə qaytardı, vahid ideya xəttini formalaşdırdı.

Ulu Öndərin yorulmaq bilmədən fəaliyyət göstərməsi, vətəndaş müharibəsinin qarşısını alması, qanunsuz silahlı dəstələri zərərsizləşdirməsi, müharibə bölgəsində atəşkəsə nail olması, ölkəni inkişaf, quruculuq, yüksəliş yoluna yönəltməsi mətbuatın da yazdığı əsas mövzular idi.

"Əsrin müqaviləsi" neft kontraktının imzalanması, yeni transmilli layihələrin icrasına başlanılması, qaçqın və məcburi köçkünlərin həyat şəraitinin yaxşılaşdırılması üçün dövlət səviyyəsində zoruri tədbirlər görülməsi yeni realtıqların başlanğıcı idi.

Yeni Konstitusiyanın qəbulu, bazar iqtisadiyyatı münasibətlərinə keçidin təmini, özəlləşdirilməyə dair dövlət proqramlarının icrası, torpaq islahatlarının keçirilməsi, demokratik təsisatların yaradılması, senzura nəzarətinin ləğv edərək azad mətbuatın formalaşdırılması, vətəndaş

cəmiyyətinin, çoxpartiyalı sistemin cəmiyyətdə yer almasına münbit şəraitin hazırlanması və digər çoxsaylı məsələlər təkcə dövlət üçün deyil, mətbuat üçün də yeniliklər sayılırdı.

Qəzet öyrənə-öyrənə yazmalı, yazmaya öyrənməli, yeniliklərin insanların şüuruna daha tez çatmasına nail olmalı idi!

Yeni dövrün yeni "Azərbaycan"ı bax, belə işləyir, məsuliyyət yükünü daşımaqdan qorxmurdu!

Həm də dəfələrlə "Jurnalistlərin dostu" mükafatına layiq görülmüş Ulu Öndər Heydər Əliyev kimi rəhbərimiz, İlham Əliyev kimi dövlət başçımız vardı.

Onların yerinə yetirdikləri tarixi missiyamı olduğu kimi əks etdirmək təkcə jurnalistin vəzifə bərcu yox, həm də mədəni bərcu sayılırdı!

Qəzetin yeni dövr fəaliyyəti barədə satatlarla və gənclərlə danışmaq mümkündür. Birco onu qeyd edək ki, Azərbaycan da müstəqilliyin otuz ilində nələr baş veribse, hamısı "Azərbaycan"çılar tərəfindən qələmə alınaraq "Azərbaycan"ın səhifələrində hiş olunur, yaşadırlar!

Mürəkkəb və çoxsaylı hadisələrle zəngin həmin dövrdə baş verənlərin qəzetimizdə necə əks olunduğunu qiymətləndirmək üçün cəmiyyətin məşhur və tanınmış simalarından bəzi iqtibasları yığcam şəkildə təqdim edirik:

Ramil USUBOV,
Azərbaycan Respublikası
Təhlükəsizlik Şurasının katibi:

"Ötən əsrin sonlarında nəşri bərpə olunmuş "Azərbaycan" qəzetinin fəaliyyətində məhz Ümummilli Lider Heydər Əliyevin ali hakimiyyətdə qayıdışından sonra əsaslı dönüş yaranmış və qəzet öz dəyərli əməllərini davam etdirmişdir. Ulu Öndərin azərbaycançılıq və milli dövlətçilik konsepsiyasının, habelə möhtərəm Prezident İlham Əliyevin respublikamız haqda həqiqətlərin dünyaya çatdırılmasına, onun demokratik imicinin yüksəldilməsinə, müstəqilliyinin möhkəmləndirilməsinə yönəlmiş siyasi kursunun fəal təbliğatçısına

çevrilmiş və bu gün də daşdığı yüksək ideallara sədaqət nümayiş etdirir.

Əli ƏHMƏDOV,
Azərbaycan Respublikası
Baş nazirinin müavini,
Yeni Azərbaycan
Partiyasının sədr müavini:

"Tarixinin ən güdrətli müstəqillik və əzəmətli tərəqqi dövrünü yaşayan Azərbaycanda ölkəmizin adını daşıyan qəzetin də üzərinə böyük məsuliyyət və vəzifələr düşür. Çox sevindiricidir ki, bu məsuliyyət lazımlıca dərk edilir, yüksək peşəkarlıq və yaradıcılıqla icra olunur. Prezident İlham Əliyev tərəfindən həyata keçirilən möhtəşəm quruculuq və inkişaf dövrünün misilsiz nailiyyətləri "Azərbaycan"ın səhifələrində, onun konseptual və fundamental araşdırmalarında geniş və əhatəli şəkildə əksini tapır, maraqlı, rəngarəng yazılarda və fotosəkillərdə əbədləşir, tarixə çevrilir.

İsa HƏBİBBƏYLİ,
AMEA-nın prezidenti, Milli Məclisin
deputatı:

"Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətinin əsas mətbuat orqanı kimi 15 sentyabr 1918-ci ildən 27 aprel 1920-ci ilə qədər fəaliyyətini davam etdirən "Azərbaycan" qəzeti qalib gəlmiş bir ölkənin və xalqın ilk rəsmi dövlət qəzetidir.

"Azərbaycan" qəzeti - müstəqil Azərbaycan dövlətinin birinci mətbu sözcüsü idi.

"Azərbaycan" qəzeti - cümhuriyyət, yeni və respublika tipli demokratik dövlət quruculuğu proseslərinin güzgüsüdür.

"Azərbaycan" qəzeti - azərbaycançılıq məfkurəsini ümummilli ideyadan dövlət ideologiyasına səviyyəsində təqdim və təbliğ etməyin start nöqtəsidir.

Mübariz QURBANLI,
Azərbaycan Respublikası
Dini Qurumlarla İş üzrə
Dövlət Komitəsinin sədri:

"Eyni adlı sələfindən aldığı məsəli ləyaqətlə daşıyan "Azərbaycan" ölkə mediasında əsl jurnalistika məktəbi hesab oluna bilər.

Ölkənin baş qəzeti - rəsmi dövlət qəzeti və Milli Məclisin orqanı kimi fəaliyyəti ilə yanaşı, ona xüsusi rəğbət oyadan bir cəhət də hər zaman dövlət və vətəndaş mövqeyindən çıxış etməsidir.

Ziyad SƏMƏDZADƏ,
Milli Məclisin deputatı, akademik:

"Azərbaycan" qəzeti ölkənin ictimai-siyasi həyatında baş verən hər bir hadisəyə daim diqqətlənmiş, həssas şəkildə və peşəkar səviyyədə reaksiya verib. Hər zaman Azərbaycan dövlətinin, Azərbaycan dövlətçiliyinin maraqları mövqeyindən çıxış edib. Öz fəaliyyətində daim Azərbaycan xalqı və dövlətinin maraqlarını üstün tutub, dövlətçiliyin yanında olub.

Səttar MÖHBALİYEV,
Azərbaycan Həmkarlar
İttifaqları Konfederasiyasının sədri,
Milli Məclisin deputatı:

"Mətbuat aləmində özünəməxsus dəstəyi ilə seçilən, fəaliyyətini mütərəqqi tarixi əməllər üzərində quran, qarşıya qoyduğu prinsiplər hədəflərə bu gün də sadıqlıq göstərən "Azərbaycan" qəzeti respublikanın keçmişinə, bu gününə, sabahına mükəmməl elmi, fəlsəfi baxışı özündə əks etdirir, xalqa, dövlətçiliyə bağlılığını nümayiş etdirir.

Ümummilli Lider Heydər Əliyevin əsasını qoyduğu, Prezident İlham Əliyevin bu gün uğurla davam etdirdiyi dövlətçilik kursu davamlı və dinamik inkişaf strategiyası, "Azərbaycan" qəzetinin səhifələrində yüksək peşəkarlıqla işıqlandırılıb.

Bütün bu dəyərli fikirlərdə söylənilənlərlə yanaşı, "Azərbaycan"ı oxuculara sevdirməyə və onun yüksək peşəkarlığına dəlalət edən ciddi məqamlar da var.

Onlardan bir qismini xatırlatmaq istərdik.

Bütün bu və digər məsələlər barədə "Azərbaycan" qəzeti sistemli və rəngarəng yazılar dərc edir, Prezident İlham Əliyevin çoxcəhətli fəaliyyətini geniş və hərtərəfli işıqlandırır.

Bu gün görülən möhtəşəm işlər sabah müstəqil dövlətimizin şərafli səhifələrində birinə çevriləcəkdir.

"Azərbaycan" dövrün doğru və obyektiv salnaməsinin yazılmasına da öz dəyərli töhfələrini verməkdədir.

"AZƏRBAYCAN" QƏZETİ:

- Etibarlıdır - yalnız həqiqətləri yazır və yayır;
- Doğrudur - faktlar döno-döno yoxlanıldıqdan sonra qəzet səhifəsinə çıxarılır;
- Mövqeyi aydın və qətidir - daim müstəqil dövlətimizin və xalqımızın maraqlarını müdafiə edir;
- Tərəfsizdir - dövrələr dəyişsə də, əqidəsini dəyişməyib, korporativ maraqlara uyaraq haqsız mövqə sərgiləməyib;
- Dövlətə və xalqa sədaqəti daim uca tutub, onu öz əməlinə çevirib;
- Milli mətbuatımızın ənənə və prinsiplərinə daim sadıq qalıb, öz kökündən ayrı düşməyib;
- Özünün yaratdığı ənənə və prinsiplərini də heç zaman dəyişməyib;
- Yüksək qələm sahiblərinin, peşəkarların çalışdığı orqan olub!

"Azərbaycan" üçün növbəti sınaq dövrü 44 günlük Vətən müharibəsinin başlaması oldu!

Bu, adı müharibə deyildi!

Bu, otuzillik işğala son qoyan, XXI əsrin müharibələr tarixində yeni səhifə açan, dünyanın ən güclü dövlətləri üçün belə nümunəyə çevrilən müharibə idi!

Müzəffər Ali Baş Komandan İlham Əliyev ən yeni strategiya və taktika təbiiq edərək BMT-nin, ATƏT-in, beynəlxalq hüququn və qurumların bacarmadığı işi 44 gündə zəfərlə həll etdi!

Bəşərlik dövrə ilk dəfə itirilmiş Azərbaycan torpaqlarını geri qaytardı, iktisadi Qarabağ münasibətinə son qoydu!

Düşmən ordusunu məhv edərək "dəmir yumruğu" ilə bəslərini əzdi, kapitulyasiya aktına imza atdırdı!

Xalqın milli birliyinə nail oldu, müstəqillik dövründə doğulmuş gənclərdən ibarət müasir ordu quraraq bütün Qarabağı, Şərqi Zəngəzuru və Şuşanı düşməndən azad etdi!

Bu müharibədə Azərbaycan əsgər və zabıtları, xüsusi təyinatlılar qeyri-adi şücaət və qəhrəmanlıqlar göstərdilər, bir qismi Vətən uğrunda canından keçərək səhiddlik zirvəsinə ucaldı!

"Azadlıq" meydanında möhtəşəm qələbə paradi keçirilərk hərbi zəfərimiz bütün dünyaya nümayiş etdirildi!

Bütün bunlar barədə "Azərbaycan" qəzeti böyük məhəbbətlə, qürurla, heyranlıqla, peşəkarlıqla yazdı, Vətən müharibəsi qəhrəmanları, səhiddlər, ordu bölmələri barədə məqalə, oçerklər və reportajlar verdi.

Sonra bu yazıların bir qismi toplanaraq "Xilaskar İlham Əliyev" adlı Vətən müharibəsi barədə yeni kitab nəşr etdirdi.

Bu gün müstəqil Azərbaycan başladığı işləri uğurla davam etdirir:

- İqtisadi gücünü və hərbi qüdrətini artırır.
- Qarabağın və Şərqi Zəngəzurun bərpa və yenidən qurulması prosesini sürətlə davam etdirir.
- Beynəlxalq nüfuzunu artırır, Qoşulma Hərəkatına uzadıqgən rəhbərliyi sayəsində dünyada gedən siyasi proseslərə müəyyən təsir göstərir.
- Türkiyə ilə əlaqəli fəaliyyəti, hərbi müttəfiqliyi gücləndirir.
- İsrail və Pakistanla əməkdaşlığa və dostluğu yeni səviyyəyə qaldırır.
- Avropa İttifaqı ilə münasibətləri daha da gücləndirərək qitənin "mavi yanancağı" və "yaşıl enerji" ilə təminatında fəal rol oynayır.
- Avropa dövlətləri ilə iktisadi əməkdaşlığa və iqtisadi əlaqələrin möhkəmləndirilməsinə xüsusi diqqət yetirir.
- Kapitulyant ölkə ilə qoyduğu şərtlər əsasında danışıqlar apararaq irdə və istəklərini sonadək həyata keçirmək özünü nümayiş etdirir.

Bəxtiyar SADIQOV